

Beschermingsplan Moerasvogels

Lepelaar (*Platalea leucorodia*)

Uiterlijk en gedrag

De lepelaar is een opvallende, witte moerasvogel met een lepelvormige snavel. Ze broeden op slechts enkele plaatsen in Europa, waarvan Nederland de meest noordelijke is. Andere kolonies van enige omvang zijn alleen te vinden in Zuid-Spanje en Oostenrijk. In maart komen ze in Nederland aan, in de nazomer trekken ze weer weg. Ze zoeken hun voedsel met tastzintuigen aan hun snavel. Daarmee speuren ze in ondiep water naar hun prooi.

Leefgebied en voedsel

In moerassen broeden lepelaars in overjarig waterriet, waar ophoping van dood riet heeft plaatsgevonden, dat wordt gebruikt als nestmateriaal. In eilandsituaties broeden ze al in rietkragen van enkele meters breed, anders moet de rietkraag vele tientallen meters breed zijn. Goede broedgebieden zijn minimaal 500 ha groot. Ze foerageren tot 40 km afstand van het nest. Lepelaars eten vooral driedoornige stekelbaarzen, maar ook andere vissen, amfibieën, grote waterinsecten en garnalen. Ze zoeken hun voedsel wadend door ondiep water in poldersloten, ondergelopen graslanden, ondiepe meren en op kwelders en het wad.

Verspreiding in Nederland

Lepelaars komen in Nederland van oudsher voor. Al van 580 v. Chr. zijn vondsten bekend uit de omgeving van Alkmaar. Na 1900 kwam het aantal broedparen lange tijd niet boven de 500 paar, met een dieptepunt van 150 paar in 1969. Sindsdien heeft de lepelaar zich voorzichtig hersteld met een voorlopige top van 1270 paar in 1998. In 2001 waren er ca.1100 broedparen. Onder invloed van de vos heeft de soort zich steeds meer verplaatst vanuit binnenlandse broedgebieden als het Naardermeer en het Zwanenwater naar de Waddeneilanden. Ook in de Oostvaardersplassen en de Lepelaarsplassen zitten nog belangrijke kolonies.

Bedreigingen

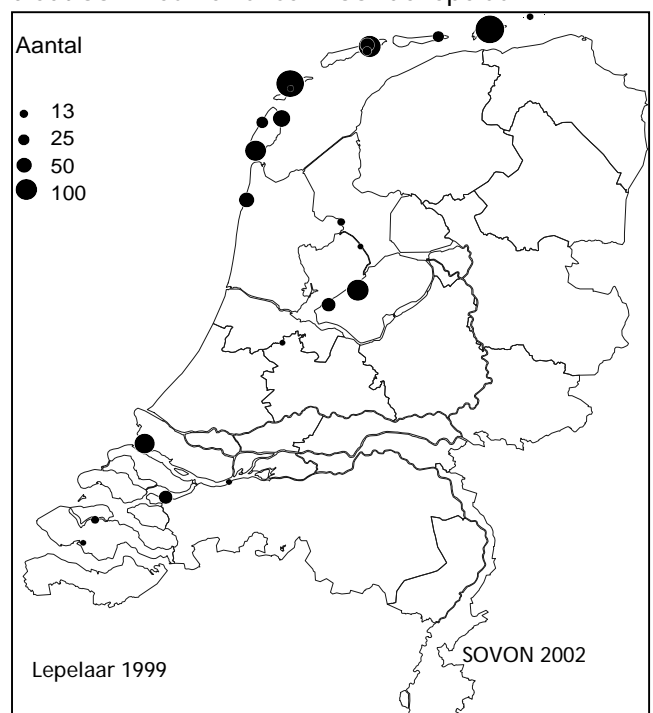
In de jaren zestig van de vorige eeuw was de waterverontreiniging door bestrijdingsmiddelen de belangrijkste reden voor de achteruitgang van de lepelaar. Daarnaast is in de laatste decennia de be-

schikbaarheid van waterriet afgenomen. Daardoor is de gevoeligheid van de broedgebieden op het vasteland voor predatie door de vos sterk toegenomen. Uitspoeling van bestrijdingsmiddelen naar het oppervlaktewater in poldergebieden zorgt voor een verminderd voedselaanbod. Het huidige systeem van waterhuishouding zorgt ervoor dat prooidieren zich niet meer kunnen verspreiden, zodat steeds meer wateren ongeschikt zijn voor de lepelaar om voedsel te zoeken.

Beschermingsmaatregelen

Door een natuurlijker peilbeheer zal de beschikbaarheid van waterriet toenemen, wat mogelijkheden biedt voor de lepelaar. Door de isolatie van allerlei kleine ondiepe polderwateren op te heffen door bijvoorbeeld het aanleggen van vistrappen of het opheffen van stuwen kunnen hier weer prooidieren voorkomen. Ook de uitspoeling van bestrijdingsmiddelen naar poldersloten moet worden beperkt om het voedselaanbod te verbeteren. Het aanleggen van nieuw foerageer- en broedgebied biedt ook nieuwe kansen voor de lepelaar.

Beschermingsplan Moerasvogels

Lepelaar (*Platalea leucorodia*)

Waarom zijn soortbeschermingsplannen nodig?

Sommige planten en dieren kunnen in ons land alleen overleven als we onze uiterste best daarvoor doen, door zoveel mogelijk maatregelen te treffen om de soort te behouden.

Daarvoor zijn soortbeschermingsplannen opgesteld. Hierin staat wat er nodig is om de soort in Nederland te laten voortbestaan.

Omdat veel van de soorten niet zo bekend zijn, is voor elke soort een "factsheet" gemaakt, met daarop een samenvatting van de belangrijkste informatie. Naast een beschrijving van de soort, met een foto, is op een kaartje aangegeven waar de soort nog voorkomt. Ook is aangegeven wat de grootste bedreigingen zijn en, misschien nog wel belangrijker, wat de mogelijke oplossingen hiervoor zijn.

De factsheets zijn gemaakt in opdracht van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. Ze zijn bedoeld voor iedereen die beroepsmatig te maken heeft met de soorten, maar ook voor andere geïnteresseerden.

Meer weten?

Voor meer informatie over het beschermingsplan Moerasvogels en voor algemene informatie over vogels:

Vogelbescherming Nederland

www.vogelbescherming.nl

www.moerasvogels.nl

tel. 030-6937700

Voor informatie over de verspreiding van vogels in Nederland:

SOVON Vogelonderzoek Nederland

www.sovon.nl

tel. 024-6848111

Voor meer informatie over dit en andere soortbeschermingsplannen:

Website Soortbescherming

www.soortbescherming.nl

Om het Beschermingsplan Moerasvogels te bestellen:

Expertisecentrum van het ministerie van LNV.

Postbus 482

6710 BL Ede

tel. 0318-822500

landbouw, natuur en
voedselkwaliteit

